Stadskerk Nijmegen (OCP), 14 juni 2026, 2e zondag na Trinitatis
voorganger: Joris Vercammen (emeritus aartsbisschop Oud-Katholieke Kerk)

[Eerste lezing: Jesaja 12, 1-6] (Nieuwe Bijbelvertaling)
1 Op die dag zul je zeggen:
'Ik zal U loven, HEER.
U bent woedend op mij geweest,
maar uw toorn is geweken, U troost mij.
2 God, Hij is mijn redder.
Ik heb een vast vertrouwen, ik ben niet bang,
want de HEER is mijn sterkte, Hij is mijn beschermer,
Hij heeft mij redding gebracht.'
3 Vol vreugde zullen jullie water putten
uit de bron van de redding.
4 Op die dag zullen jullie zeggen:
'Loof de HEER, roep zijn naam uit.
Maak alle volken zijn daden bekend,
verkondig zijn verheven naam.
5 Zing een lied voor de HEER,
machtig zijn zijn daden.
Laat heel de aarde dit weten.
6 Jubel en juich, inwoners van Sion,
want groot is de Heilige van Israël,
die in jullie midden woont.'

[Epistel: Romeinen 5, 6-11] (Nieuwe Bijbelvertaling)
6 Toen wij nog hulpeloos waren is Christus immers voor ons, die op dat moment nog schuldig waren, gestorven. 7 Er is bijna niemand die voor een rechtvaardig mens wil sterven; slechts een enkeling durft voor een goed mens zijn leven te geven. 8 Maar God bewijst ons zijn liefde, doordat Christus voor ons gestorven is toen wij nog zondaars waren. 9 Des te zekerder is het dus dat wij, nu we door zijn dood zijn vrijgesproken, dankzij Hem gered zullen worden en niet veroordeeld. 10 Werden we in de tijd dat we nog Gods vijanden waren al met Hem verzoend door de dood van zijn Zoon, des te zekerder is het dat wij, nu we met Hem zijn verzoend, gered zullen worden door diens leven. 11 En meer nog: we mogen ons hierbij laten voorstaan op God, dankzij onze Heer Jezus Christus, door wie wij nu al met God zijn verzoend.

[Evangelie: Matteüs 9, 35 – 10,15] (Nieuwe Bijbelvertaling)
3 5Jezus trok rond langs alle steden en dorpen, Hij gaf de mensen onderricht in hun synagogen, verkondigde het goede nieuws over het koninkrijk en genas iedere ziekte en elke kwaal. 36 Toen Hij de mensenmenigte zag, voelde Hij medelijden met hen, omdat ze uitgeput en hulpeloos waren, als schapen zonder herder. 37 Hij zei tegen zijn leerlingen: 'De oogst is

groot, maar er zijn weinig arbeiders. 38 Vraag dus de eigenaar van de oogst of Hij arbeiders wil sturen om de oogst binnen te halen.’
1 Daarop riep Hij zijn twaalf leerlingen bij zich en Hij gaf hun de macht om onreine geesten uit te drijven en iedere ziekte en elke kwaal te genezen.
2 Dit zijn de namen van de twaalf apostelen: als eerste Simon, die Petrus genoemd wordt, en zijn broer Andreas, Jakobus, de zoon van Zebedeüs, en zijn broer Johannes, 3 Filippus en Bartolomeüs, Tomas en de tollenaar Matteüs, Jakobus, de zoon van Alfeüs, en Taddeüs, 4 Simon Kananeüs en ten slotte Judas Iskariot, die Hem zou uitleveren.
5 Dit waren de twaalf die Jezus uitzond, en Hij gaf hun de volgende instructies: ‘Neem niet de weg naar de heidenen en ga geen Samaritaanse stad binnen. 6 Ga liever op zoek naar de verloren schapen van het volk van Israël 7 en verkondig hun dat het koninkrijk van de hemel nabij is. 8 Genees zieken en wek doden op, reinig mensen die door een huidziekte onrein zijn, en drijf demonen uit. Om niet hebben jullie ontvangen, om niet moeten jullie geven! 9 Neem geen geld aan, geen gouden, zilveren of koperen munten voor in je gordel, 10 vraag geen reistas mee voor onderweg, geen extra kleren, geen sandalen en geen stok, want de arbeider is zijn brood waard. 11 In elke stad en in elk dorp waar je komt, moet je uitzoeken wie het waard is je te ontvangen; blijf daar dan tot je weer verdergaat. 12 Groet de bewoners van het huis dat je binnengaat. 13 Laat jullie vrede over dat huis komen als het dat waard is, maar als het dat niet waard is, laat dan die vrede naar je terugkeren. 14 En als ze je niet willen ontvangen noch naar je woorden willen luisteren, verlaat dan dat huis of die stad en schud het stof van je voeten. 15 Ik verzeker jullie: op de dag van het oordeel zal het lot van Sodom en Gomorra draaglijker zijn dan dat van die stad.

[overweging:]
Zusters en broeders,

Gastvrijheid. Daar gaat het om bij dit evangelie. De sleutel om Jezus goed te begrijpen zit in het laatste vers. Daar is sprake van Sodom en Gomorra. Dat was nou precies het probleem daar: dat ze niet gastvrij waren. Dat wordt dus ook de leerlingen bij hun uitzending op het hart gedrukt: dat het bij het geloof in de God van Israël om gastvrijheid gaat. Daarom ook de grote nadruk dat zij op de gastvrijheid van anderen maar moeten durven te rekenen. Trouwens als gast heb je ook iets te bieden: je brengt vrede en zegen. Maar als mensen je niet willen ontvangen en geen boodschap hebben aan je woorden van vrede; als je niet welkom bent, dan moet je dat maar met zoveel woorden en daden duidelijk maken. Dan moeten de leerlingen het stof maar van hun voeten stampen, om duidelijk te maken dat ze niets met dat soort mensen willen te maken hebben. Zoals God evenmin iets van doen wil hebben met het gebrek aan gastvrijheid.

Sodom en Gomorra. De steden hebben een plaats gekregen in het boek Genesis omdat ze door God verwoest werden. Wellicht herinner je je het verhaal van de twee engelen op bezoek bij Lot, de neef van Abraham. De inwoners van Sodom eisten hen voor zichzelf op om hen te kunnen verkrachten. Lot neemt zijn gasten in bescherming. Zo hoort dat als je gastvrij

wil zijn. Het wil echter niet baten. De gasten van Lot worden toch misbruikt. Zo roepen de steden Gods oordeel over hen af. Dat is de reden van hun ondergang. Ongastvrijheid, mishandeling van armen, echtbreuk en liegen: dat is de realiteit van Sodom en Gomorra en daar maakt God korte metten mee.

Een leefbare stad: dat is wat God wil. Dat is een inclusieve stad waar ieder tot zijn en haar recht komt, een stad waar aan solidariteit wordt gebouwd en waar niemand in een of ander verdomhoekje opgesloten wordt. Niet de mensen, maar de uitsluiting zelfwordt er uitgebannen. Uitbuiting moet er wijken voor rechtvaardigheid. Gelijkwaardigheid is er vanzelfsprekend en dialoog het normale pad om met verschillen om te gaan. Respect is het kompas: voor elkaar, voor de natuur, voor God.

Een leefbare stad: dat is wat Jezus met het Koninkrijk bedoelt. Daarover preekt hij in de synagogen en dat maakt hij concreet door zijn optreden. Het koninkrijk is dus op handen. Dat moeten de leerlingen uitbazuinen. Inderdaad: zoals Jezus leeft en gelooft, opent hij meteen het perspectief op een leefbare stad. Maar wat is het contrast groot met wat hij feitelijk aantreft. Mensen dolen rond als schapen zonder herder, zegt Jezus. Van een leefbare stad is geen sprake en herders blijken in dat verband van cruciale betekenis. Goede herders staan voor de eenheid van de kudde waarin elk schaap geborgenheid vindt. De goede herderin met de juiste instelling gaat op zoek naar de afgedwaalde schapen en komt op voor de zwarte schapen. Volgens Jezus laten de herders van het volk het echter afweten. Dus als de leerlingen erop uitgestuurd worden luistert het nauw welke kant ze opgaan. Het eerste doel moet zijn de verloren schapen op te zoeken.

Volgens Jezus bevindt zijn samenleving zich in een diepe crisis, vergelijkbaar met de crisis in Sodom en Gomorra. In plaats van een gastvrij huis is de samenleving er een van heersers en knechten geworden, van uitsluiting, van onderdrukking. Leiders gedragen zich als machthebbers in dienst van privé-belangen. Gastvrijheid heeft plaats gemaakt voor machtspolitiek in dienst van de interesses van hen die het nu eenmaal voor het zeggen hebben. Er moet dus wel wat gebeuren. Wat Jezus betreft is het urgent: de oogst is groot! Mensen hebben geen hoop meer. Mensen lijden.

Jezus wordt er diep door bewogen, vertelt het evangelie, door het lot van de ongelukkigen en de hopelozen. Hij reikt zelf uit naar zieken en andere gemarginaliseerden en leeft gastvrijheid voor. Jezus denkt en handelt inclusief, niet exclusief. Het is compassie die die opening kan maken, in harten en in samenlevingen. Weet je nog hoe Bisschop Budde van Washinton president Trump vroeg om compassie te hebben met hen die uitgesloten worden of dreigen te worden? Als de president eenheid wilde onder de Amerikanen, dan kon dat niet zonder compassie te tonen met die reeks van zogenaamd verloren schapen die ze opsomde. Compassie en gastvrijheid zijn tweelingzusjes. Compassie maakt dat je iets van jezelf in de ander herkent: de kwetsbaarheid van de ander is ook die van jou. Daarom volgt gastvrijheid logisch op compassie. Compassie is het vermogen om de ander te zien en met hem en haar mee te voelen. Compassie maakt dat je het lijden van de ander opmerkt en de echo ervan

toelaat in het eigen hart. Compassie zet je in beweging en opent je hart en je huis, je stad en je land, je samenleving en je wereld.

Dat gastvrijheid in de monastieke traditie een centraal gegeven is, kan daarom niet verbazen. Als je de Regel van Benedictus leest, valt het je op hoe de geestelijke vader erop gericht het hart van de monnik te openen. Monnik-zijn mag immers geen vlucht zijn uit de realiteit. De monnik is er wel toe bereid de kleine zekerheden van een aangepast leven achter zich te laten. Maar het doel is zich te openen voor het alternatief waarin diepgang en toewijding meer kansen krijgen. Precies daarom wordt, volgens Benedictus, een monnik niet gestoord als er een vreemde gast aan de deur komt kloppen. Hij raadt aan een oudere monnik tot portier te benoemen, die de gast met een zegen begroeten moet: 'Benedicite', God zegene je. In een recente commentaar lees ik wat die groet naar zijn intentie eigenlijk betekent: "Dank dat u ons perfect leven komt verstoren. Dank dat u ons komt redden zodat we de band niet verliezen met hen van wie ons bewust moeten zijn, over wie we moeten horen, van wie we moeten leren en die we moeten steunen'. (Joan Chittister, *Het monastieke hart. 50 stappen naar een contemplatief en zinvol leven.* 2023, p. 41)

Gastvrijheid is dus niet zozeer een goede daad, dan wel onze eigen redding. Daarmee wil niet gezegd zijn dat gastvrijheid geen uitdaging zou zijn. Dat is het namelijk wel. De uitdaging om inclusief te denken en te handelen. Daarom is gastvrijheid de bron van vrede, daarom is het ook een teken van beschaving.

Daarbijmoet ik denken aan het invoeren van het nieuwe Europese migratiepact. Ik twijfel niet aan de noodzaak om grip op de migratie te krijgen door vooral de criminelen die zich bezig houden met mensensmokkel hard aan te pakken. Maar evenzeer is bewustmaking nodig dat een samenleving die niet langer gastvrij is, zichzelf ook ten gronde richt. Als er de waardigheid van de lastige gast aan de poort ter discussie wordt gesteld en als die niet langer kan rekenen op respect omdat het niet over 'ons soort mensen' gaat, dan zullen mensen elkaar ook niet langer in hun waarde laten en elkaar respect betonen. Iemand die gastvrij werd ontvangen, vergeet dat nooit meer. Zoals de gastgever zich ook de eigen vrijheid zal blijven herinneren. Bevrijd van de spanning, de angst, de stress die de drang om onszelf te verdedigen tegen een ingebeelde vijand, ben je immers een ander en blij mens geworden. En dat blijft bij. Gastvrijheid verandert het leven, van beiden: gast en gastgever. Belangrijk om er bewust van te zijn: bij het migratievraagstuk, maar eigenlijk bij ieder ander die ons levenspad kruist.

Inclusiviteit verdiept ons plezier in het leven en brengt beschaving. Dat het Konikrijk op handen is, betekent dat elke claim van exclusiviteit ontmaskerd wordt als een poging mensen tegen elkaar op te zetten in plaats hen te verbinden met elkaar. Dat is precies het werk van de arbeiders die de oogst moeten gaan binnenhalen: verbinden. Mensen zonder hoop mogen niet als troosteloze gewassen op de velden van onze samenlevingen blijven staan totdat ze rot zijn. Daarom worden er nu arbeiders gevraagd. Gelovigen worden er gevraagd die de kunst van de gastvrijheid van God afgekeken hebben. Christenen zijn nu

eenmaal in principe niet eenkennig noch exclusief. Daar hebben anderen wat aan, maar het is ook hun eigen redding!

Joris Vercammen, joris.vercammen@okkn.nl